

Rett til opplæring i barnevern- og helseinstitusjon, og i hjemmet ved langvarig sykdom Udir-6-2014

5. Opplæring i hjemmet på grunn av sykdom

Kortvarig fravær

Når eleven har kortvarig fravær på grunn av sykdom eller andre forhold har ikke kommunen eller fylkeskommunen plikt til å gi eleven opplæring på andre arenaer, for eksempel i hjemmet. Kortvarig fravær avkorter elevens rett til fastsatt timetall og eleven vil ikke ha rett til å få kompensert dette fraværet.

Langvarig fravær

Når eleven har langvarig fravær på grunn av sykdom, kan kommunen/fylkeskommunen ha plikt til å gi opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i elevens hjem.

Opplæringsloven har ingen egen bestemmelse om opplæring i hjemmet ved sykdom, men det følger av forarbeidene til loven at kommunen eller fylkeskommunen kan være forpliktet til å gi opplæring andre steder enn i skole. Se NOU 1995:18 side 97 og Ot.prp. nr. 46 (1997-98) i merknadene til § 2-2.

Kommunen og fylkeskommunens plikt til å gi eleven opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel i hjemmet på grunn av langvarig sykdom, følger av barn og unges rett og plikt

til grunnskoleopplæring og ungdommens rett til videregående opplæring. Hva som anses som langvarig sykdom må avgjøres etter en konkret og skjønnsmessig vurdering. Momenter i denne vurderingen er elevens tilstand og forventet fravær. Det avgjørende er om elevens sykdom medfører et fravær som gjør at eleven ikke får oppfylt sin rett til opplæring eller får tilfredsstillende utbytte av opplæringen.

Vedtak om spesialundervisning ved langvarig sykdom

Retten til opplæring i hjemmet for langvarig syke elever må vurderes ut fra reglene om spesialundervisning i opplæringsloven kapittel 5.

Elever som ikke har eller som ikke kan få tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet, har rett til spesialundervisning, jf. § 5-1. PP-tjenesten må utarbeide en sakkyndig vurdering, jf. opplæringsloven § 5-3, og i denne må det komme fram at eleven har behov for opplæring i hjemmet, eventuelt i kombinasjon med opplæring på skolen. Når elever er langvarig syke kan det også være nødvendig med en medisinsk vurdering for å få saken så godt opplyst som mulig og det må legges stor vekt på denne. Tilbudet om spesialundervisning skal så langt som mulig utformes i samarbeid med eleven og dennes foreldre, og det skal også legges stor vekt på deres syn, jf. opplæringsloven § 5-4.

Elever som har rett til spesialundervisning, inkludert langvarig syke elever som får opplæring i hjemmet, har rett til det samme antall timer som elever som mottar ordinær opplæring, jf. opplæringsloven § 5-1 siste punktum. Omfanget av opplæringen i hjemmet må likevel avgjøres etter en konkret vurdering. Hvor mange timer undervisning som skal gis vil avhengig av hvor mye opplæring den syke eleven er i stand til å motta.

Kommunen eller fylkeskommunen skal avgjøre om eleven har rett på spesialundervisning i et enkeltvedtak. Det er generelt viktig at det går kort tid som mulig fra behovet om spesialundervisning blir meldt til vedtaket fattes. Dette er særlig viktig for elever som ikke er i stand til å motta opplæring på skolen. Da disse står uten et opplæringstilbud før vedtaket fattes.

Når kommunen eller fylkeskommunen innvilger spesialundervisning skal de utarbeides en individuell opplæringsplan (IOP) for eleven. Planen skal vise mål for og innholdet i opplæringen og hvordan den skal drives. Der spesialundervisningen varer i ett år eller lenger, skal skolen utarbeide rapport som inneholder en oversikt over den opplæringen eleven har fått og en vurdering av elevens utvikling. Dette følger av opplæringsloven § 5-5.

Fritak fra opplæringsplikten i grunnskolen

Kommunen har adgang til å fritta elever fra hele eller deler av grunnskoleopplæringen når hensynet til elevene tilsier det, jf. opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd. Fritaket skal bare benyttes i helt spesielle unntakstilfeller og bare dersom foreldre samtykker. Kommunen må fatte et enkeltvedtak på bakgrunn av en sakkyndig vurdering fra PP-tjenesten. Elever som blir fritatt for grunnskoleopplæring har rett til å fullføre den opplæringen de ble fritatt for senere, dersom de ønsker det. Retten til videregående opplæring etter opplæringsloven § 3-1 påvirkes ikke av om eleven har fått fritak for hele eller deler av grunnskoleopplæringen.

Retten til videregående opplæring inntil to år ekstra

Søkere med rett til videregående opplæring bruker ikke av retten sin dersom de har fått en tredjedel eller mindre av timetallet fra et utdanningsprogram eller et programområde, se forskrift til opplæringsloven § 6-3.

Elever i videregående opplæring som har rett til spesialundervisning, har rett til inntil to år ekstra når eleven trenger det for å nå sine opplæringsmål. Fylkeskommunen skal fatte et vedtak på bakgrunn av PP-tjenestens sakkyndige vurdering, se opplæringsloven § 3-1 femte ledd.

Føring av fravær

I de periodene en elev mottar opplæring i hjemmet ved langvarig sykdom skal dette ikke føres som fravær på vitnemålet. Slik opplæring skal gjennomføres på bakgrunn av et enkeltvedtak om spesialundervisning fra kommunen/fylkeskommunen, og er dermed ikke fravær etter forskrift til opplæringsloven §§ 3-38 og 3-45.

Hvem gjelder dette for?

Mange elever er alvorlig eller kronisk syke. En gruppe som kan være syke i lange perioder og som har særskilte behov for tilrettelegging er elevene som har ME (myalgisk encefalopati/kronisk utmattelsessyndrom). Denne gruppen kan ha sykdomsforløp som varer over flere år, og muligheten eleven har til å ta imot opplæring endrer seg ofte i løpet av perioden. Kombinert hjemme – skole opplæring, god kontakt med skolen, respekt for den sykes vansker er noen av stikkordene som er viktig her.

Barn og unge med kroniske og/eller alvorlige sykdommer, f.eks. kreftsyke, kan også i perioder ha behov for både opplæring i hjemmet og i helseinstitusjon.

Digitale læringsplattformer

Digitale læringsplattformer kan være nyttig for langvarig syke elever. Det finnes som kjent forskjellige læringsplattformer som kan benyttes.